

Зав'язун О. С.,
*студентка 2 року навчання ОР «Магістр»
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

УДК 340

**ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ВІД НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ У СФЕРІ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ**

**PROCEDURE FOR PROTECTION AGAINST UNFAIR COMPETITION IN THE
FIELD OF INTELLECTUAL PROPERTY IN UKRAINE**

Дані тези висвітлюють результати дослідження, що представлені в магістерській роботі за темою «Відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності», яка буде захищатися в травні 2023 року в КНУ ім. Тараса Шевченка.

У даних тезах надається визначення поняттю «недобросовісна конкуренція» згідно з положеннями національного та міжнародного права. Структуровано дії, які вважаються проявом недобросовісної конкуренції. Вказано повноваження Антимонопольного комітету України, який здійснює захист від недобросовісної конкуренції та надано статистику результатів його діяльності. Визначено, які рішення може приймати Антимонопольний комітет України та порядок їх оскарження. Наведено приклади розгляду справ Антимонопольним комітетом України та, відповідно, ефективність його діяльності.

Ключові слова: законодавство; недобросовісна конкуренція; захист; інтелектуальна власність.

These theses define the concept of «unfair competition» in accordance with the provisions of national and international law. The actions considered to be a manifestation of unfair competition are structured. The author specifies the powers of the Antimonopoly Committee of Ukraine, which protects against unfair

competition and provides statistics on the results of its activities. The author defines the decisions that can be made by the Antimonopoly Committee of Ukraine and the procedure for appealing against them. Examples of cases considered by the Antimonopoly Committee of Ukraine and, accordingly, the effectiveness of its activities are provided.

Keywords: *legislation; unfair competition; protection; intellectual property.*

Україна з 25 грудня 1991 року є учасником Паризької конвенції про охорону промислової власності. Вимогами у даній конвенції є забезпечення країнами-учасниками ефективного захисту від недобросовісної конкуренції. Дані дії відповідно до Закону України законодавством «Про захист економічної конкуренції» здійснює Антимонопольний комітет України (АМКУ).

На сьогоднішній день, так звана боротьба за ринок включає в себе поняття недобросовісної конкуренції. Відповідно до звітів МКУ за 2020 та 2021 було виписано штрафів на загальну суму 218,8 млн гривень та 185,2 млн гривень відповідно [1] [2]. По суті, недобросовісна конкуренція – це все, що виходить за рамки здорового суперництва. Відповідно до статті 10 bis Паризької конвенції про охорону промислової власності, Актом недобросовісної конкуренції вважається будь-який акт конкуренції, що суперечить чесним звичаям у промислових і торговельних справах» [3]. Аналогічна норма передбачена також і статтею 1 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» містить статті 4, 5, 6, 16, 17 та 19, які передбачають що саме відноситься до поняття недобросовісна конкуренція з використанням прав інтелектуальної власності: - неправомірне використання позначень; - неправомірне використання товару іншого виробника; - копіювання зовнішнього вигляду виробу; - неправомірне збирання, розголошення, схиляння до розголошення і використання комерційної таємниці. При цьому, даний закон має вичерпне поняття всіх

вищезгаданих правопорушень. МКУ може притягнути правопорушника до відповідальності за умови, що інша особа подасть заяву в письмовому вигляді з усіма необхідними документами, що будуть підтверджувати порушення права інтелектуальної власності. Дану заяву суб'єкти господарювання мають право подати до МКУ протягом 6 місяців з моменту, коли їм стало відомо про порушення їх прав.

Строк давності притягнення до відповідальності за недобросовісну конкуренцію становить три роки з дня вчинення порушення, а в разі триваючого порушення - з дня закінчення вчинення порушення [4]. Перед початком розгляду справи, за запитом МКУ, необхідно надати повну та достовірну інформацію, пояснення, докази та висновки експертів – тобто все, що може допомогти підтвердити факт наявності чи відсутності порушення.

Вчинення дій, які визначаються законодавством України як недобросовісна конкуренція, тягне за собою накладення МКУ штрафів. Якщо особами було нанесені збитки внаслідок дій, що визначаються недобросовісною конкуренцією, то вони мають право звернутися із позовом до суду у порядку, що визначений цивільним законодавством України.

Якщо МКУ буде встановлено факт неправомірного використання позначень або факт копіювання зовнішнього вигляду виробу, то особа, чії права було порушено, може звернутися до суду із позовом про вилучення товарів, за допомогою яких вчинялося правопорушення. Таке рішення може прийняти суд у випадку, якщо в інший спосіб не можливо усунути змішування з діяльністю іншого господарюючого суб'єкта.

Згідно із ст. 30 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» МКУ у справах про недобросовісну конкуренцію може приймати обов'язкові для виконання рішення про: 1) визнання факту недобросовісної конкуренції; 2) припинення недобросовісної конкуренції; 3) офіційне спростування за рахунок порушника поширених ним неправдивих, неточних або неповних відомостей; 4) накладання штрафів; 5) закриття провадження у справі [4]. Відповідно до статті 60 Закону України «Про захист економічної

конкуренції» заявник, відповідач, третя особа мають право оскаржити рішення органів МКУ повністю або частково до господарського суду у двомісячний строк з дня одержання рішення [5].

Варто зазначити, що діяльність МКУ є досить ефективною та приносить свої результати у вигляді захисту прав інтелектуальної власності та компенсування правопорушником збитків, які були завдані власнику прав інтелектуальної власності. Дані висновки можна зробити проаналізувавши наступні справи МКУ. Однією з останніх справ, яка була розпочата 10 січня 2023 року є справа щодо порушення законодавства про захист економічної конкуренції ТОВ «Дитяче телебачення України».

Справа була порушена після того, як відповідач не виконав рішення Тимчасової адміністративної колегії МКУ, яким було заборонено відповідачу використовувати позначення, що є схожими на позначення телеканалу-конкурента. Дане рішення було прийнято Тимчасовою адміністративною колегією МКУ у зв'язку з надходженням заяви від американської компанії Viacom International Inc., що, починаючи з 1995 року, виробляє та розповсюджує у 183 країнах телевізійні програми та інший розважальний контент. На власних каналах заявник використовує наступні позначення: «NICKELODEON», «NICK» та «NICK JR.». Було встановлено, що без відповідного дозволу починаючи з вересня 2017 року відповідач – ТОВ «Дитяче телебачення України» використовує на своїх телевізійних каналах позначення, які були визнані схожими: «NIKI kids» і «NIKI junior».

Відповідно до вищезазначеної інформації МКУ визнав дані позначення схожими, а відповідно до статті 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», дії відповідача були визнані як неправомірне використання позначень ТОВ, які є схожими з позначеннями американської компанії. МКУ наклав штраф на відповідача у розмірі 80 тисяч гривень та зобов'язала припинити використання позначень «NIKI kids» та «NIKI junior». Відповідач оскаржив дане рішення до господарських судів, але в результаті судових розглядів рішення залишилося незмінним. Оскільки ТОВ не надало

Комітету інформації яка б підтверджували припинення використання ним схожих з конкурентом позначень, Комітетом розпочато розгляд справи за ознаками порушення, передбаченого пунктом 4 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» - невиконання рішення органів МКУ [6].

Дана справа тільки починає розглядатися, тому варто зазначити одну резонансну справу, яка прийшла до свого логічного завершення. ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» звернулася до МКУ зі звинуваченням у порушенні ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я» законодавства щодо недобросовісної конкуренції. Заявник звернув увагу на те, що в аптеках продається лікарський засіб «Цитрамон», який добре відомий серед звичайних споживачів, упаковка якого досить схожа на їх власний продукт. Відповідно до опитування, було встановлено, що 90,5% споживачів вважають, що упаковки двох препаратів є подібними. Тому МКУ було визнано, що два пакування відповідних ліків є схожими до ступеня змішування. Комітет проаналізував наявні матеріалами справи та дійшов висновку щодо наявності порушення у діях ТОВ, тому останнє було оштрафовано на 10 млн 191 тис. гривень у 2020 році. Відповідач оскаржив рішення МКУ у суді і цей процес оскарження в суді тривав майже два роки.

Перша інстанція підтримала позицію МКУ, водночас Північний апеляційний господарський суд визнав рішення МКУ недійсним. МКУ оскаржив цю позицію Північного апеляційного господарського суду у Верховному Суді, який у підсумку постановив, що апеляційна інстанція дійшла безпідставного висновку про відсутність у МКУ права проводити опитування споживачів, відтак не виконала свого обов'язку оцінити всі докази, подані сторонами. Верховний Суд повернув справу на повторний розгляд. Після повторного розгляду суд залишив рішення МКУ у силі. І хоча відповідач продовжив оскарження рішення МКУ у касаційній інстанції, 20 грудня 2022 року Верховний Суд закрити касаційне провадження за цією скаргою. Отже, рішення МКУ підтримане судами набрало законної чинності. Відповідач сплатив повну суму штрафу до державного бюджету [7].

Можна зробити висновок, що АМКУ відіграє важливу роль у боротьбі з недобросовісною конкуренцією, зокрема в сфері інтелектуальної власності. Однак, порядок захисту від недобросовісної конкуренції в Україні також стикається з викликами. Деякі з них включають недостатню ефективність виконавчої влади, довготривалість судових процесів, недостатнє розуміння та застосування законодавства з боку суб'єктів господарської діяльності, а також низький рівень свідомості щодо захисту прав інтелектуальної власності. Ці проблеми вимагають додаткових заходів для їх врегулювання та ефективного боротьби з ними. Адже успішна боротьба з недобросовісною конкуренцією в сфері інтелектуальної власності є важливим кроком для забезпечення розвитку інноваційного середовища в Україні, стимулювання економічного зростання та зміцнення позицій країни на міжнародному ринку.

Список використаних джерел:

1. Звіт Антимонопольного комітету України за 2020 рік: Розпорядження Антимонопольного комітету України від 11.03.2021 № 7-рп. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України. URL: <https://amcu.gov.ua/storage/app/uploads/public/605/4a0/e26/6054a0e268fc0702551413.pdf>.
2. Звіт Антимонопольного комітету України за 2021 рік: Розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.04.2022 № 6-рп. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України. URL: <https://amcu.gov.ua/storage/app/uploads/public/627/ccb/c10/627ccbc10ef3d640199715.pdf>.
3. Паризької конвенції про охорону промислової власності: Конвенція Ліги Націй від 20.03.1883 р.: станом на 25 груд. 1991 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123#Text (дата звернення: 06.04.2023).
4. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР: станом на 16 жовт. 2020 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр#Text> (дата звернення: 06.04.2023).

5. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III : станом на 31 берез. 2023 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text> (дата звернення: 06.04.2023).

6. Антимонопольний комітет України. *Офіційний вебпортал.*

URL: <https://amcu.gov.ua/news/rozpochato-spravu-za-nevikonannya-rishennya-amku-shchodo-kopiyuvannya-poznachen-dityachogo-telekanalu>.

7. Антимонопольний комітет України. *Офіційний вебпортал.*

URL: <https://amcu.gov.ua/news/10-mln-grn-shtrafu-verhovnij-sud-pidtrimav-poziciyu-amku-u-spravi-citramonu>.